Verrijckt
Archeologie & advies

Rapport Nr. 0752

Archeologienota

Verrebroek (Beveren), Verrebroekstraat N451
Programma van Maatregelen

J. Verrijckt Archeologie & Advies

info@jverrijckt.be

Inhoud

1 Administratieve gegevens 1
2 Gemotiveerd advies 2
2.1 Aanleiding vooronderzoek 2
2.1 Resultaten vooronderzoek 2
2.2 Afweging noodzaak verder onderzoek 3
3 Programma van maatregelen 5

1 Administratieve gegevens

Projectcode J. Verrijckt		2021-312
Projectcode Onroerend Erfgoed		2021F299
Locatie	Provincie	Oost-Vlaanderen
	Gemeente	Beveren
	Deelgemeente	Verrebroek
	Straat	Verrebroekstraat (N451)
Kadastrale gegevens	Gemeente	Beveren
	Afdeling	/
	Sectie	/
	Percelen	/
Coördinaten	Noord	X: 137563.31 Y: 215204.93
	Oost	X: 137526.64 Y:214935.02
	Zuid	X: 137525.91 Y:214607.52
	West	X: 137500.30 Y:214885.10
Oppervlakte plangebied		17.324 m²
Oppervlakte bodemingreep		17.324 m²
Erkend Archeoloog		2015/00053 Jeroen Verrijckt

2 Gemotiveerd advies

2.1 Aanleiding vooronderzoek

De aanleiding van het bureauonderzoek vormt de geplande herinrichting van de Verrebroekstraat N451te Verrebroek (Beveren) in het kader van het logistiek Park Waasland fase West. Meer informatie over de aanleiding van het vooronderzoek is terug te vinden in het verslag van resultaten.

2.1 Resultaten vooronderzoek

Het plangebied ligt in de huidige gemeente Verrebroek, een deelgemeente van Beveren. In de historische bronnen komt de gemeente pas voor in 1141. De monniken van het klooster van Salegem (Vraesene) zorgden voor de eerste ontwikkeling van het dorp. Vanwege de moerontginning werd het dorp in de 14e en 15e eeuw beschouwd als één van de rijkste dorpen uit het Land van Waas. De monumentale kerktoren is nog een stille getuigen aan deze glorierijke periode. Uiteindelijk zal de streek deel uit maken van de strijd van Filips de Goede tegen de stad Gent en werd het Land van Waas geteisterd door getijde overstromingen. Hierdoor kwam er een einde aan de turfwinning, waardoor er een einde kwam aan de economische bloei van het dorp en bij uitbreiding de gehele streek van het Land van Waas. In de 17e eeuw herleefde de gemeente en schiep men door indijking van de vruchtbare landbouwgronden, waarop polderwegen werden aangelegd.

Volgens de Ferariskaart fungeerde het plangebied tot het einde van de 18e eeuw als weide- en akkerland. Vanaf het begin van de 19e eeuw is het plangebied voor het eerst gekarteerd als verbindingsweg tussen het centrum van Verrebroek en Vrasene. Het plangebied behoudt tot op heden een gelijkaardige invulling. Op de orthofoto van 2000 – 2003 is te zien dat de weg voor het laatst opnieuw werd ingericht. Naast het plangebied, wordt ook haar omgeving lange tijd gekarakteriseerd door weide- en akkerland die gekenmerkt worden door repelpercelering. Pas vanaf de orthofoto van 1979 – 1990 is te zien dat de weide- en akkers ten noordoosten van het plangebied geleidelijk aan plaats maken voor de uitbreiding van de haven.

Het plangebied situeert zich tussen 1,74 m + TAW en 2,09 m + TAW. Het plangebied en dus ook de bestaande gewestweg helt daarmee lichtjes af in noordelijke richting. De weg en daarmee ook een groot deel van het plangebied, situeert zich ca. 0,6 m hoger dan haar omgeving. Verder is op het DHM te zien dat er doorheen de omgeving verscheidene waterlopen stromen. Zo bevindt de eerder vernoemde *'Zuidelijke Watergang'* zich op ca. 100 m ten noorden van het plangebied. Eveneens ten noorden van het plangebied komt de *Zuidelijke Watergang'* samen met de *'Breek'*. De *'Zuidelijke Watergang'* komt op ca. 5,2 km ten westen van het plangebied samen met de *'Grote Geul'*. Tot slot geeft het DHM talrijke afwateringsgreppels weer die ter hoogten van het plangebied noord-zuid zijn georiënteerd. Deze greppels komen overeen met de huidige repelpercelering, die tevens typisch zijn voor het poldergebied. Het landschap waarbinnen het plangebied zich bevindt werd in het verleden, wanneer de zeespiegel hoger was (bij vloed), overspoeld met zeewater. De getijden van de zee, zorgden voor getijdengeulen achterbleven in het landschap. Op het DHM zijn deze, maar vooral de overgebleven zandruggen, nog vaag zichtbaar.

Het noordoostelijke deel van het plangebied werd reeds archeologisch onderzocht t.b.v. de realisatie van het Logistiek Park Waasland. Bij dat archeologisch onderzoek werden in totaal 44 artefactconcentraties aangetroffen die teruggaan tot de steentijdperiodes. In totaal werden daarbij meer dan 32.000 artefacten aangetroffen. Verder werden er eveneens enkele Romeinse munten, een fragment van een wijnzeef en aardewerk uit de Romeinse periode aangetroffen. Aangezien het

gebied reeds grondig onderzocht werd, werd het gebied later binnen de CAI gekarteerd onder de noemer *'gebied geen archeologie'* (GGA). In de nabije omgeving maakt de CAI verder melding van 25 archeologische waardes. Het betreffen voornamelijk waardes die teruggaan tot de steentijden. Het grootste deel van de bovengenoemde archeologische waardes kwamen aan het licht door oppervlaktekarteringen die werden uitgevoerd tussen 1980 en vandaag de dag. Daarbij werden telkens grote hoeveelheden lithisch materiaal aangetroffen.

De opdrachtgever plant in het kader van de realisatie van het 'logistiek Park Waasland fase West', de herinrichting van de Verrebroekstraat N451 te Verrebroek (Beveren). Daarbij wordt de bestaande gewestweg vernieuwd en worden de reeds aanwezige fietspaden losgekoppeld van de gewestweg. De gewestweg wordt tussen het op- en afritten complex van Vrasene en het rondpunt, dat ca. 552 m verder in noordelijke richting ligt, vernieuwd. Daarbij wordt zowel de bestaande verharding als de onderfundering vernieuwd. Hiervoor wordt een gelijkaardige funderingsdikte aangehouden als de reeds bestaande weg (ca. 0,65 m). De bestaande niveaus kunnen daarbij aangehouden worden.

Op basis van bovenstaande gegevens, kan gesteld worden dat het plangebied gelegen is, in een gebied met een rijk gevulde biodiversiteit. Zowel de geografisch als hydrografisch ligging (vanwege de aanwezigheid van zoet en zout water d.m.v. getijdeoverstromingen) zorgen voor een aantrekkelijk klimaat voor menselijke activiteit vanaf de steentijd en de daaropvolgende periodes. Vanwege de getijdeoverstromingen, werd de bodem doorheen de tijd bedekt met ca. 0,8 m maritiem sediment. Hierdoor kon de oorspronkelijke bodem goed bewaard blijven. Resultaten van eerder archeologisch onderzoek binnen en rondom het plangebied wijzen dit althans uit. Gezien er reeds in het noordoostelijke deel van het plangebied reeds grootschalig archeologisch onderzoek is verricht tussen 2013 – 2017, kan er van uit gegaan worden dat er in deze zone geen archeologie meer aanwezig is. Met die reden is er geen archeologische verwachting meer op te stellen voor deze zone. Voor het overige gebied (ter hoogte van de Verrebroekstraat) kan er nog steeds een **hoge verwachting** worden opgesteld voor het aantreffen van **artefactsites en sporensites vanaf de steentijd en de daaropvolgende periodes.**

Zoals eerder aangegeven werd noordoostelijke deel van het plangebied reeds onderworpen aan een grootschalig archeologisch onderzoek. Hierdoor valt het noordoostelijke deel van het plangebied in een zogenaamde GGA-zone. Verder hebben de geplande werkzaamheden geen extra impact op de bodem, aangezien de zelfde niveaus van de oude weg worden aangehouden. Daarnaast bleek uit het eerder archeologisch onderzoek dat het historisch niveau wordt afgedekt door ca. 0,8 m maritiem sediment en een beperkte a-horizont. Op basis van deze gegevens kan er dan ook gesproken worden over een voldoende grote buffer tussen de geplande verstoring en het historisch niveau.

Met die reden adviseert J. Verrijckt archeologie en advies dan ook geen verder archeologisch onderzoek met ingreep in de bodem.

2.2 Afweging noodzaak verder onderzoek

Na een uitgebreide bureaustudie waarbinnen historische, cartografische, geologische, geografische en bodemkundige bronnen werden onderzocht en teruggekoppeld aan het hedendaagse terreingebruik en de bouwplannen van de opdrachtgever, kan geconcludeerd worden dat tot op heden voldoende informatie gegenereerd is om de mogelijke impact van de geplande werken op een eventueel archeologisch vondsten- en sporenbestand aan te tonen.

Uit bovenstaande onderzoek is gebleken dat er binnen een deel van het plangebied en haar omgeving reeds archeologisch onderzoek met ingreep in de bodem heeft plaatsgevonden. Daarbij werden vele nieuwe inzichten bekomen over zowel de menselijke activiteit doorheen de tijd in het

gebied alsook over de bodemopbouw. Voor de noordoostelijke zone van het plangebied, kan er dus van uitgegaan worden dat er geen archeologische waardes meer aanwezig zijn.

Voor het gedeelte langs de Verrebroekstraat, werd er op basis van deze bureaustudie een matige tot hoge verwachting opgesteld voor het aantreffen van artefact- en sporensites vanaf de steentijd en de daaropvolgende periodes. De opdrachtgever plant de herinrichting van de Verrebroekstraat. Daarbij worden de bestaande niveaus aangehouden, waardoor er geen extra verdiepende werkzaamheden dienen uit te voeren. Echt er is uit deze bureaustudie gebleken dat het historisch niveau door maritieme afzetting van ca. 0,8 m en een beperkte a-horizont, afgedekt. Met die reden kan er van uitgegaan worden dat er een voldoende dikke buffer (minstens 0,8m) aanwezig is tussen de geplande werken en het historisch niveau.

Met die reden adviseert J. Verrijckt archeologie en advies dan ook geen verder archeologisch onderzoek met ingreep in de bodem.

3 Programma van maatregelen

Op basis van het uitgevoerde bureauonderzoek kan geconcludeerd worden dat er geen vervolgonderzoek noodzakelijk is. Op basis van het uitgevoerde bureauonderzoek is met voldoende zekerheid een uitspraak te doen over de aanwezigheid en waarde van archeologisch erfgoed, het potentieel op kennisvermeerdering en de haalbaarheid van eventueel verder onderzoek.

Een doorslaggevende factor in het bepalen of verder onderzoek noodzakelijk is, is het feit dat de verstoring die de geplande werken met zich meebrengen, eerder beperkt blijven. Hierdoor blijft er voldoende buffer (meer dan 0,8 m) bestaan ten opzichte van het archeologisch niveau. Daarnaast werd een deel van het plangebied reeds grondig onderzocht en opgegraven tussen 2013 – 2017. De beslissing om geen vervolgonderzoek te adviseren steunt op de volgende redenering:

- Voldoende info aanwezigheid site: Ja.

- Site aanwezig: Binnen het noordoostelijke deel van het plangebied en binnen de percelen ten oosten van het plangebied werd er tussen 2013 – 2017 een grootschalig archeologisch onderzoek gevoerd. Daarbij werden 44 clusters aangetroffen waarbinnen in totaal meer dan 32.000 artefacten werden aangetroffen die onder meer terug gaan tot de steentijd en de Romeinse periode. Aangezien er reeds binnen en vlak naast het plangebied reeds een archeologische site werd aangetroffen en deze terreinen gelijke kenmerken hebben dan het plangebied, kan er vanuit gegaan worden dat de archeologische site eveneens aanwezig is binnen het plangebied. Zoals eerder gesteld werd het noordoostelijke deel van het plangebied reeds onderzocht en opgegraven, waardoor in deze zone geen archeologische waardes meer aanwezig zijn.

- Voldoende info over kennispotentieel en technische haalbaarheid project: Op basis van dit eerder onderzoek, kon de bodem en daarmee ook het archeologisch niveau gedetailleerd in kaart gebracht worden. Uit dat onderzoek bleek het archeologisch niveau zich op ca. 1,2 m onder het maaiveld te bevinden. Dit niveau wordt onder meer door een pakket van maritieme afzetting van ca. 0,8 m afgedekt met bovenliggend nog een beperkte a-horizont. Ter hoogte van het plangebied, werd de bodem in het verleden met ca. 0,6 m opgehoogd voor de aanleg van de Verrebroekstraat. Hierdoor bevindt het archeologisch niveau zich ter hoogte van het plangebied zich op een diepte van ca. 1,8 m. De geplande werken brengen een beperkte verstoring met zich mee, aangezien men de bestaande niveaus van de huidige weg zal aanhouden (ca.0,65 m). Hierdoor zal er steeds voldoende buffer kunnen behouden worden tussen de geplande werkzaamheden en her archeologisch niveau.

Indien tijdens de werkzaamheden toch archeologische resten worden aangetroffen, blijven de bepalingen voor het melden van toevalsvondsten van kracht. Deze bepalingen zijn terug te vinden in artikel 5.4.1 van het Onroerenderfgoeddecreet. Eventuele toevalsvondsten dienen binnen drie dagen na ontdekking gemeld te worden bij Onroerend Erfgoed.